

[Leif Hermann]

Der er givetvis andre eksempler, men det helt afgørende er, at vi ikke kan være sikre på, at retssikkerheden i alle landets kommuner er ens.

Jeg tror, det var hr. Ikast, der sagde, at den enkelte sagsbehandler selv må vurdere, hvornår man vil møde op. Det er lige præcis det, den enkelte sagsbehandler ikke selv må. Vi må have en ensartet retsstilling fra kommune til kommune i disse situationer, for de, der skal beskyttes, er nogle børn og unge mennesker, som det sociale udvalg har en opgave over for.

Fru Birthe Rønn Hornbech spurgte: hvad så med ham, der er 17 år og bliver afhørt for spirituskørsel, og hvad med ham, der står i retten med den udborede knallert? Jeg vil ikke afvise, at der kan være visse virkninger af forslaget, som trænger til at blive bedre belyst, men på den anden side, drejer det sig om en 17-årig, der bliver taget for spirituskørsel, er det da muligt, at fru Birthe Rønn Hornbechs erfaring er, at de er så hårdkogte, disse pæne unge mennesker, at de sandelig ikke behøver nogen bistand i den situation, men jeg er nu ikke sikker på, at de alle sammen er det, og jeg er også temmelig overbevist om, at tilstedeværelsen af det sociale udvalgs repræsentant sagtens kunne være berettiget i de situationer.

Med hensyn til den udborede knallert og afhøringen i retten vil jeg såmænd nok give fru Birthe Rønn Hornbech ret; det er muligt, at man kan gøre det, at man indsætter en modifikation, der gør, at noget sådant ikke er fornødent.

Lad mig afslutningsvis om spørgsmålet sige, at det sociale udvalgs indsats i forholdet til børn og unge kan opfattes på mange forskellige måder. Den børnepolitik, vi inden for det socialpolitiske område her i landet har været i stand til at gennemføre siden bistandslovens vedtagelse, forekommer ikke imponerende. Når vi ikke har kunnet skabe vilkår, der har gjort, at antallet af kriminelle børn og unge er gået ned, og når vi ikke har kunnet konstatere ret meget andet, end at antallet af problemer for børn og unge er steget gevaldigt gennem de sidste ti år, er det mindste, vi kan gøre, at skabe nogle formelle eller nogle retlige garantier for disse børn og unge, når de er kommet ud i en så kedelig situation som den at blive taget med på politistationen til afhøring og – hvis de er over

15 år – eventuelt senere sigtelse og tiltale. Det er det mindste, vi kan gøre, når vi ikke kan gøre det andet, der er den egentlige hensigt med forslaget. Man kunne godt sige, at det er en slags nøjsomhed, en slags opgiveness af at føre en ordentlig og fornuftig børnepolitik i dette land, men så længe vi ikke kan det, må vi i hvert fald skabe nogle retlige garantier, der er betryggende, og det er de ikke, når vi ikke kender situationen i hver enkelt kommune.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 111:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af pensionisternes vilkår.

Af Erik B. Smith (S) m.fl.
(Fremsat 11/2 86).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

I dette beslutningsforslag fremkommer socialdemokratiet med en række forslag til anvendelse af de udisponerede midler i den sociale pensionsfond.

Som bekendt har regeringen fremsat forslag om anvendelse af den sociale pensionsfonds udisponerede midler til finansiering af en delpensionsordning, og da pensionsfondens midler selv med en vis behændighed nu engang ikke kan anvendes to gange, må regeringen alene af den grund afvise beslutningsforslaget.

[Socialministeren]

Med hensyn til økonomien i forslaget må jeg i øvrigt sige, at det er min vurdering, at socialdemokratiets skøn over beslutningsforslagets økonomiske konsekvenser nok er sat omkring 300 mill. kr. for lavt.

Om de enkelte punkter skal jeg gøre følgende bemærkninger:

Socialdemokratiet foreslår, at der udbetales en ferieydelse til pensionister. Om det vil jeg sige, at jeg synes måske ikke, det er en særlig god idé at anvende pensionsmidler til ydelse af en generel feriegodtgørelse, mest ud fra det synspunkt, at pensionisterne nok er de bedste til at administrere deres egen pension, så hvis der skulle blive mulighed for en mere generel forbedring af pensionisternes forhold, synes jeg, at forbedringen skal gives som en forhøjelse af selve pensionsbeløbet.

Punkt 2 vedrører en indtægtsregulering af pensionstillægget. Bag forslaget ligger der, så vidt jeg kan se, dels et ønske om at begrænse antallet af tilfælde, hvor pensionister ikke får noget videre ud af indtægter ved siden af pensionen på grund af samspilsproblemer, dels et ønske om, at ægtefæller bør søges behandlet som selvstændige økonomiske individer. Begge spørgsmål er efter regeringens mening meget vigtige. Den har da også foretaget forskellige undersøgelser af, hvordan man mest hensigtsmæssigt kan finde en løsning på samspilsproblemerne, og det videre arbejde hermed afventer udmøntningen af skattereformen og dens indvirkning på de forskellige beregningsregler for sociale ydelser, herunder de sociale pensioner. Jeg går ud fra, at en sådan opklaring vel også må interessere socialdemokratiet.

Regeringen er enig i, at man, efterhånden som der bliver økonomisk mulighed for det, bør søge i højere grad at behandle ægtefæller som selvstændige økonomiske individer. Vi er enige med socialdemokratiet om dette punkt, men finder desværre ikke, at der på nuværende tidspunkt er mulighed for at afsætte midler til en kraftig forøgelse af fradragsbeløbet for ægtepar.

Socialdemokratiet foreslår under punkt 3, at offentligt anvist varig hjemmehjælp under alle omstændigheder skal være gratis.

I 1984 fik socialdemokratiet her i folketinget afvist et tilsvarende forslag. Som den daværende socialminister slog fast, var det allerede dengang således, at hjemmehjælpen er gratis for alle, der lever på folkepensionsni-

veau. Det er da rigtigt, at folk, der har indtægter derudover, betaler for hjemmehjælpen, dog med den begrænsning, at de højst kan komme til at betale for 6 timer ugentlig efter en betalingsskala, der i øvrigt er afpasset efter den indkomst, de har, og derudover er der mulighed for at nedsætte betalingen i de enkelte tilfælde, hvor det synes rimeligt. Jeg synes faktisk ikke, at den ordning, der eksisterer i dag, er så dårlig.

Vedrørende bistands- og plejetillæg foreslår socialdemokratiet, at der skabes hjemmel til, at der kan tildeles personer over 67 år tillæg svarende til bistands- og plejetillæg.

Som man vil vide, er der allerede efter de gældende regler hjemmel til at yde en sådan hjælp som et personligt tillæg. Ifølge sikringsstyrelsens vejledning om social pension kan der ydes personligt tillæg til dækning af pensionistens udgift til den fornødne hjælp, bistand eller pleje, i det omfang pensionisten dokumenterer sine udgifter hertil, og som forslagsstillerne selv peger på, ydes sådanne tillæg også i et vist omfang i kommunerne.

Spørgsmålet er så, om bistands- og plejetillæg bør gøres til en retsbestemt ydelse også for personer over 67 år. Jeg synes faktisk, det er en meget sympatisk tanke, både på grund af sådanne tillægs store betydning for de pågældende og på grund af tillæggenes plejehjemsforebyggende karakter, og jeg kan da love, at jeg i takt med, at der viser sig en økonomisk mulighed for det, vil lade dette forslag indgå meget højt i prioriteringen af de forskellige muligheder for forbedringer for pensionisterne.

Socialdemokratiet foreslår videre, at der udarbejdes faste retningslinjer, som sikrer en ensartet og forbedret tilskudsordning vedrørende lægeordineret medicin og briller.

Jeg synes, at retningslinjer for personlige tillæg bør være vejledende, fordi fastsættelse af regler principielt strider mod det primære formål med personlige tillæg, nemlig at kunne yde hjælp i særlige situationer, hvor forholdene er særlig vanskelige, og netop dette forudsætter selvfølgelig, at der foretages en konkret vurdering af lige netop den enkelte pensionists forhold.

Fastsættelse af regler vil altid medføre nogle mere firkantede løsninger, og den mulighed, kommunerne i dag har for individuelt at fastsætte hjælpen og lade denne bortfalde eller aftrappe på forskellig vis og på denne

[Socialministeren]

måde f.eks. mindske samspilsproblemerne, vil blive væsentlig dårligere, hvis reglerne gøres bindende.

For så vidt angår sikringsstyrelsens vejledende retningslinjer for medicinhjælpen kan jeg sige, at der til de lægemidler, hvortil det offentlige efter sygesikringsloven yder tilskud, kan ydes supplerende hjælp på op til 100 pct. af patientens egen udgift. For så vidt angår lægeordineret medicin, der ikke er tilskudsberettiget, bør hjælpen efter sikringsstyrelsens retningslinjer ikke overstige 75 pct. af patientens egen udgift. På denne baggrund finder jeg som ved et tidligere forslag nok, at den ordning, vi har på dette område, er temmelig rimelig.

Endelig foreslår socialdemokratiet, at pensionistkortene til de offentlige transportmidler skal ændre karakter fra det, de er i dag, nemlig en trafikøkonomisk foranstaltning, til en social foranstaltning. Ifølge forslaget skal pensionistkortene give adgang til kørsel uden tidsbegrænsning – mod, at staten yder kompensation til trafikelskaberne for merudgifterne.

Jeg kan ikke støtte dette forslag. For det første viser det sig jo, at ordningerne administreres forskelligt i de forskellige amter. Der er nok de største restriktioner på ordningen i Københavnsområdet, hvor vel også myndighedsproblemerne er de største, men jeg synes i det hele taget, man skal passe lidt på, at man ikke gør nogle enkelte frynsegoder til udsøgte mål for forbedringer, men prøver, hvis der er råd til det – og det kan vi så se forskelligt på om der er – at forbedre pensionisternes vilkår i kraft af ydelserne efter den sociale pensionslov.

Som det fremgår, kan regeringen støtte sigtet i nogle af forslagene. Nogle indgår allerede i regeringens løbende overvejelser på området, og dem vil vi naturligvis vende tilbage til en drøftelse, også med socialdemokratiet, om. Andre forslag er vi til gengæld ikke tilhængere af.

Generelt må vi afvise beslutningsforslaget, som det foreligger, da forslaget som sagt forudsættes finansieret af midlerne fra den sociale pensionsfond, som vi desværre allerede har brugt én gang.

Taanquist (S):

Med det forslag, som socialdemokratiet her har fremsat, tager vi hul på nogle af de væsentligste problemer, som plager pensionisterne i dag. Det har ikke været meningen at lave en pensionsreform, men vi har inden for de ressourcer, der er til rådighed, forsøgt at råde bod på de største problemer, de nuværende pensionister har, og vi har da også fået pensionistorganisationernes ord for, at vi har fundet de mest problematiske områder.

Forslagene om at gøre visiteret hjemmehjælp gratis og om forhøjelse af de fradragsfri beløb ved indtægtsregulering af pensions-tillæg vil være en kraftig lettelse af det, der simpelt hen er det alvorligste administrative problem i forbindelse med pensionerne, nemlig sammenstødsproblemerne. Pensionister oplever ofte, at en indtægtsfremgang bliver slugt dels af skat, dels af andre træk, og betalingen for hjemmehjælp er ofte det element, der bringer det totale træk op i nærheden af 100 pct. eller derover.

Forslaget om kommunernes mulighed for at tildele bistands- eller plejetillæg til pensionister over 67 år vil, bortset fra at det giver mulighed for en langt bedre pasning af ældre mennesker, i høj grad virke plejehjemsforebyggende. Det er derfor tvivlsomt, om et sådant forslag i det hele taget vil medføre udgifter for det offentlige.

Endelig letter forslaget nogle af de situationer, der føles ydmygende for pensionister. Det gælder forholdet vedrørende tidsbegrænsninger ved den kollektive trafik, hvor pensionister, der er kommet lidt tidligere hjemmefra, føler det ydmygende at måtte vente til kl. 9.00, inden de kan bruge deres pensionistkort, og i nogle tilfælde blive nægtet adgang til busserne. Det føles ligeledes ydmygende for pensionisterne i forbindelse med ansøgning om personlige tillæg til medicin og briller, at de skal redegøre i detaljer for deres forhold, især hvis det alligevel ender med et afslag.

Der skal opstilles retningslinjer, som er så klare, at pensionisterne på forhånd ved, om de har ret til personlige tillæg til medicin og briller.

I øvrigt skal grænserne lempes. Det er meningsløst, at pensionister, der ligger over grænsen for at få støtte, skal have slået deres økonomi i stykker, fordi de har behov for dyr medicin eller for den sags skyld dyre, men nødvendige briller.

[Taanquist]

Det kontante beløb, som vi har valgt at kalde en ferieydelse, kan selvfølgelig ikke sammenlignes med lønmodtagernes feriepenge i størrelse, men vi føler alligevel, at pensionisterne vil værdsætte et sådant ekstra beløb, der andrager 500 kr. én gang om året, når skatten er betalt. Det er selvfølgelig ikke meningen, at denne ferieydelse skal have indflydelse på socialindkomsten, så den er med til at forværre de tidligere nævnte sammenstødsproblemer.

Vi har som nævnt taget fat på de problemer, der for pensionisterne er de mest generende. Ressourcerne er til stede, og vi håber, at et flertal i folketinget vil være med til at gennemføre forslaget.

Ikast (KF):

Da mit partis ordfører, fru Lizzie Lichtenberg, beklageligvis ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne fremføre følgende:

Når man vil gennemføre foranstaltninger og forslag om lovændringer med det formål at forbedre vilkårene for pensionisterne, må der stilles nogle overordnede og generelle krav til netop disse foranstaltninger og forslag.

Ældrepolitikken bør gøres mere sammenhængende. Mange ældre vil utvivlsomt anføre, at de vil være tilfredse med en ældrepolitik, der stykke for stykke giver dem forbedringer og forbedrede ydelser fra det offentlige, også selv om disse ydelser i en eller anden forstand ikke hænger sammen. Det er vigtigt, at man tilvejebringer en større sammenhæng i ældrepolitikken, idet en manglende og utilstrækkelig sammenhæng har afgørende og skadelige konsekvenser både for den enkelte ældre og for samfundet som helhed. De ældrepolitiske initiativer må udvikles over en bred front. Således bør forøgelsen af pensionssatserne følge med mere langsigtede nydannelser. Disse stiller krav til koordination.

Det er nødvendigt at tilrettelægge en langsigtet tilbageskrivnings- og pensionspolitik. De ældres valgmulighed må forbedres, idet de økonomiske vilkår efter pensioneringen har indgribende betydning for de ældres samlede livssituation. Derfor har selve pensionsniveauet betydning, derfor har forholdet mellem skat, pensioner og indkomstafhængige sociale ydelser betydning, og derfor er der

behov for, at der sker en samordning af reglerne vedrørende sociale pensioner, skatter og indkomstafhængige sociale ydelser.

Det beslutningsforslag, der foreligger her fra socialdemokratiet, opfylder ikke disse krav, hverken i indholdet eller i den måde, man vil finansiere det på, da begge forhold vil odelægge mulighederne for den langsigtede politik, som fra regeringens side er igangsat efter daværende socialminister Palle Simonsens redegørelse og efter loven om del-pension og senere loven om boliger for ældre. Alle 3 områder er væsentlige for den langsigtede forbedring af pensionisternes vilkår.

Skal jeg kommentere de enkelte punkter, må jeg sige:

Punkt 1. Ferieydelse må betragtes som en generel forbedring af pensionsbeløbet.

Punkt 2. Her er der stor fare for, at man vil øge samspilsproblemerne i stedet for at løse dem. Spørgsmålet om samspilsproblemerne må og skal løses, og derfor afventer jeg også resultatet af de undersøgelser, som regeringen har sat i gang for at finde en løsning på samspilsproblemerne. Vedrørende punkt 3 om, at offentligt anvist varig hjemmehjælp under alle omstændigheder skal være gratis, påpeges det i bemærkningerne, at man skal se denne udgift for pensionisten i sammenhæng med udgifterne, der spares i plejehjems- og hospitalsektoren m.v.

Nu er det imidlertid sådan, at de pensionister, der i givet fald betaler for varig hjemmehjælp, også vil være de pensionister, der skal betale et beløb på plejehjem på grund af deres indtægtsforhold. Derfor vil dette forslag ikke løse nogen som helst økonomiske problemer for de pågældende pensionister.

Jeg kunne komme med en hel del andre bemærkninger, men jeg skal til sidst sige, at beslutningsforslaget, som det foreligger her, kun vil øge samspilsproblemerne; det vil kræve midler på et tidspunkt, hvor disse bør reserveres til andre langsigtede ældrepolitiske foranstaltninger.

Det konservative folkeparti vil generelt sige, at vi selvfølgelig er tilhængere af ordninger, der har til formål at forbedre de ældres vilkår. Forudsætningerne må dog være, at der er sammenhæng i foranstaltningerne også på længere sigt, således at man ikke favoriserer enkelte grupper og forskertser mulighederne for en langsigtet politik.

Hanne Severinsen (V):

Indledningsvis vil jeg sige, at regeringens generelle økonomiske politik i høj grad er kommet pensionisterne til gode. Alene det, at inflationen er stoppet eller i hvert fald næsten stoppet, betyder, at pensionerne bliver mere værd, og det har også betydet, at der har været omkring 1 pct. reallønnsfremgang for pensionisterne i den tid, hvor denne regering har siddet.

Dertil vil jeg også sige, at for venstres vedkommende synes vi, at en udvidelse af den frynsegodejungle, som vi desværre har i forvejen, ikke er nogen god idé. Hvis vi virkelig skulle gå hen og få nogle flere penge, vil vi hellere være med til nogle generelle forbedringer, og vi vil hellere se, at hele dette system bliver kulegravet; det er jo også det, man allerede er begyndt på med hele spørgsmålet om samspilsproblemerne.

Jeg vil også sige, at det er et meget dyrt forslag. Jeg går ud fra, at forslagsstillerne i nogen grad har undervurderet, hvad resultatet ville blive rent økonomisk, og her vil de altså også bruge de penge, som regeringen allerede er i gang med at bruge. Vi vil meget gerne have vores delpension igennem, og derfor vil vi alene af den grund meget nødt til se dette forslag vedtaget.

I det hele taget betragter jeg det som en værre omgang overbudspolitik; der skal være lidt til nogle og lidt til andre, så man kan gå ud i pensionistforeningerne og sige, at man sandelig har gjort, hvad man kunne for pensionisterne.

Jeg synes eksempelvis, at forslaget om feriedelse er en underlig formynderisk måde at ville forbedre pensionisternes vilkår på. Hvis man endelig synes, at de skulle have lidt bedre råd til at holde ferie, kunne man forhøje pensionen, det ville da være udmærket, men man får jo rent faktisk pension hele året, og så må man vel selv bestemme, hvornår man holder sin ferie, og hvordan man vil fordele den. Det synes jeg man skal overlade til den enkelte.

Spørgsmålet om bundgrænsen er selvfølgelig noget, vi i regeringen også er opmærksomme på, og som også indgår i de undersøgelser, der er i gang om samspilsproblemerne, men her ser vi altså hen til, som ministeren også bebudede, at det er noget, regeringen ser nærmere på.

Hvad angår varig hjemmehjælp, har ministeren jo allerede redegjort for, at den er gratis, hvad det gælder, der ligger ud over de 6 timer, og der er også i særlige tilfælde en mulighed for at give den helt gratis, så jeg synes ærlig talt, at vi allerede har taget højde for de problemer, man her siger man vil løse.

Bistandstillæg eller plejetillæg er også noget, der indgår i regeringens overvejelser, som også ministeren nævnte det: Brillor og medicin kunne man da selvfølgelig forestille sig at man kunne lave nogle regler om, men jeg kan forestille mig, at det kan skabe lige så mange problemer, som man tror man løser. Der står, at der er tale om et konkret skøn, og så må det jo også være et konkret skøn.

Hvad angår spørgsmålet om pensionistkort, vil jeg sige, at hele ideen jo er, at man netop kan give en billig ydelse, fordi man udnytter en ledig kapacitet på et tidspunkt, hvor der ikke er ret mange kunder i butikken. Man kan forudse, at vi vil komme ud for betydelige udgifter, når det gælder, hvis vi virkelig gennemfører det her forslag. Jeg har hørt i HT, at der daglig er masser af henvendelser fra pensionister, som meget gerne vil bruge kortet i myldretiden. Det vil sige, man kan altså risikere, at man vil være nødt til at udvide kapaciteten med 10-20 pct., og det tror jeg ærlig talt vil være meget dyrt. Jeg synes, man skal holde fast ved den idé, der ligger i pensionistkortet, og i det hele taget holde sig fra at føre overbudspolitik, sådan som socialdemokratiet her har gjort. Så venstre støtter ikke forslaget.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Det var bare en anbefaling til fru Hanne Severinsen, nemlig om at undersøge, hvad overbudspolitik er for noget. Man kan høre så meget ude i HT, men at tro, at man ved at høre, hvor mange der daglig henvender sig til HT, kan drage den slutning, at så får man brug for en kapacitetsudvidelse i den kollektive trafik på 10-20 pct., hvis man laver det her, det kalder jeg overbud.

Birthe Hansen (SF):

Ethvert nok så lille skridt, der er med til at forbedre de økonomiske vilkår for pensionisterne, vil vi støtte i SF. Disse små skridt er

[Birthe Hansen]

der også i dette beslutningsforslag, som er fremsat af socialdemokratiet, men er det virkelig nødvendigt at tage så små skridt og at gå i så små sko, som der her er tale om?

Det foreslås, for nu at begynde med det sidste af de 6 punkter, at ophæve tidsbegrænsningen for kollektiv transport. Helt i orden, siger vi, men hvorfor så i bemærkningerne – og dér må fru Hanne Severinsen undskylde, men dér har vi nok en lidt anden holdning – undskylde med, at det nok ikke vil blive brugt meget? Er det ikke netop for at frigøre pensionisterne for at tilhøre en særlig gruppe, der kun må lade sig transportere af offentlige transportmidler på bestemte tidspunkter, ellers skal de betale for det? Er det ikke for i hvert fald på dette område at løse de begrænsninger, vi andre trækker ned over hovedet på folk, der er fyldt 67 år? Hvorfor så den løftede pegefinger om, at de samme pensionister er så fornuftige, at de ikke gør så forfærdelig megen brug af det.

Vi har så heller ikke noget imod, at tilskuddet til lægeordineret medicin og til briller forøges. Men det var måske af større værdi, hvis de generelle fysiske og psykiske forhold, som pensionisterne lever under, blev forbedret; så ville f.eks. medicinforbruget måske kunne nedsættes.

Vi siger da også gerne ja til gratisprincipet med hensyn til visiteret hjemmehjælp. Det er jo ganske gratis for os at gøre det, for det indebærer ikke, at der nødvendigvis er hjemmehjælp til rådighed ude i kommunerne.

Med hensyn til at hæve indtægtsgrænsen ved beregningen af pensionstillæg er det også her et spørgsmål, om man ikke burde gå længere, idet socialindkomsten, som indeholder både ATP og forhøjet lejeværdi, muligvis gør, at man burde sætte grænsen for den enkelte pensionist op til 20.000 kr. i stedet for som foreslået 12.500 kr.

Og sidst – men først i socialdemokratiets forslag – står så nyskabelsen: en ferieydelse til alle pensionister, hele 2½ pct. af pensionen i det forudgående kalenderår. Altså ville en enlig folkepensionist i 1986 få hele 1.076 kr. Men så skal der vel betales skat af det, og så er spørgsmålet, om det ikke kun bliver halvdelen, den pågældende ville få.

I stedet for alle disse forbedringer hist og pist til et samlet beløb af ca. 1,2 mia. kr. vil jeg godt lige erindre om, at SF havde fremsat

et ændringsforslag til finansloven i december 1985 om 1,3 mia. kr. til forbedring af pensionstillægget med godt 300 kr. fra 1. juli 1986, og vi ville yderligere forøge finansloven med 2 mia. kr., således at der pr. 1. januar 1987 kunne udbetales yderligere 400 kr., alt i alt en månedlig forbedring på 700 kr. inden for godt og vel et år. Men se, om socialdemokratiet dengang stemte for vores ændringsforslag! Det gjorde det desværre ikke.

Men som sagt: ethvert nok så lille skridt, der vil forbedre pensionisternes økonomiske vilkår, vil vi meget gerne være med til at støtte, og derfor støtter vi også dette forslag fremsat af socialdemokratiet.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Med beslutningsforslag nr. B 111 fremsætter socialdemokratiet nogle forslag til forbedringer for pensionisterne, men efter det radikale venstres opfattelse går man ud fra hele to forkerte forudsætninger. Den første er, at pensionister er en grå, ensartet masse, der har samme vilkår, og det er som bekendt slet ikke tilfældet. Pensionisters vilkår er lige så forskellige, som andre gruppers er.

For det andet overser man ganske, at netop pensionisterne er den gruppe, der selv under de sidste års besparelser bedst har holdt deres realindkomst. Takket være det radikale venstres stædighed har de haft fortsat dyrtidsregulering og har derfor i denne periode haft en realindkomstforbedring. Det skal bestemte ikke udlægges, som om det radikale venstre mener, at pensionister får for meget. Vi konstaterer blot, at sådan er det.

Af de nævnte grunde er vi altså ikke enige i de forslag, der fremsættes, selv om vi da meget gerne ser, at der snart bliver økonomisk mulighed for forbedring af realindkomsten for såvel sociale pensionister som dagpengemodtagere, bistanndsklienter, førtidspensionister og ikke mindst lavtlønsområdet. Det er hele den gruppe, der trænger til forbedring så hurtigt, som det overheadet kan lade sig gøre. Men efter det radikale venstres opfattelse skal det ikke ske efter retningslinjerne i dette forslag. Og netop med hensyn til samspilsproblemer, som vi indrømmer brænder meget hårdt på, afventer vi med megen interesse de forslag, som regeringen har bebudet.

[Dagmar Mørk Jensen]

Med hensyn til de enkelte forslag skal jeg blot nævne, at jeg synes, at netop spørgsmålet om betaling for hjemmehjælp er et underligt sted at tage fat. Ingen kan jo komme til at betale for mere end 6 timer om ugen, uanset hvor mange man har, og som bekendt kommer man da kun til at betale, hvis man har indkomst ud over pensionen, så jeg forstår slet ikke, at det er dér, man har villet starte. Så kunne jeg da bedre have forstået, hvis man havde satset på udbygning af dagplejen, men det er et spørgsmål for sig selv.

I øvrigt mener vi principielt, at de flest mulige af de sociale ydelser skal fastlægges af kommunerne – vi satser meget på det kommunale selvstyre – og det gælder også spørgsmålet om plejetillæg til personer over 67 år og bistandstillæg. Vi synes, at de mennesker, der af helbredsgrunde har krav på tillæg, bør have dem; men vi går også ud fra, at det får de i ansvarlige kommuner. Ganske vist er det tankevækkende at kunne konstatere, at de personlige tillæg tilsyneladende udnyttes dårligst i de store, socialdemokratiske ledede byer. Det er formentlig ikke dér, behovet er mindst, så måske har ministeren alligevel ret i, at det er et spørgsmål, der skal ses på.

Med hensyn til medicin- og brilletilskud er vi enige i, at der måske nok er nogle problemer, men vi håber, de vil blive taget op i forbindelse med de nye forhandlinger med sygesikringen.

Jeg skulle meget gerne nå at sige noget positivt, og det drejer sig om den kollektive nærtrafik. Dér synes vi, det ville være rimeligt at ophæve de begrænsninger, der er, ikke så meget af hensyn til pengene, som fordi det generer os, at nogle pensionister i den forbindelse føler sig som en slags andenklassens mennesker. Hvor dyrt det bliver, er svært at forudse, fordi enhver, der har prøvet at køre i kollektiv trafik på de tidspunkter, ved, at det ikke ligefrem er nogen fornøjelse.

Vi har forlydender om, at DSB laver ændringer på området, og så vidt vi ved, vil de betale dem selv. Det kunne jo tilsvarende tænkes, at HT skulle klare det her problem, men det kan vi altid diskutere.

Birgith Mogensen (CD):

Almindeligvis er det SF, der bruger den stemmefiskermetode at føre gavepolitik, der

forudsætter, at landets bruttonationalindkomst er dobbelt så stor, som den i realiteten notorisk er. Men dette socialdemokratiske beslutningsforslag har nævnte brug-de-samme-penge-to-gange-tendens.

Regeringen har fremsat forslag med hensyn til benyttelse af den sociale pensionsfonds udisponerede midler. CD ønsker, at disse midler benyttes til finansiering af en delpensionsordning. Det gør socialdemokratiet ikke, men vi står fast, og vi tror på, at vi kan etablere flertal for delpensionsordningen, som først og fremmest kommer en meget stor del af landets ældre medborgere til gode.

Socialministeren har kritiseret og kommenteret beslutningsforslagets enkelte punkter, og CDs folketingsgruppe er enig med ministeren. Helt personligt vil jeg dog tilføje, at jeg ikke kan genkende socialdemokratisk politik i punkt 3, hvori socialdemokraterne foreslår, at al offentligt anvist hjemmehjælp skal være gratis. Det har intet med lighed og søster-/broderskab at gøre. Det er da ret og rimeligt, at hjemmehjælpsbrugere, som har merindkomst ud over den normale folkepension, selv betaler hjemmehjælp, såfremt vedkommende har råd til det. Kort sagt: den nugældende, individuelle ordning fungerer socialt hensigtsmæssigt. Noget andet er, at ikke alle kommuner i dette land er gode til at informere vore ældre om dette og mange andre væsentlige spørgsmål om pligt og ret; det kunne et cirkulære rette op på. Mange misforståelser kunne ad den vej forebygges. De ældre skal have mere information om deres sociale rettigheder.

Med hensyn til punkt 6, nemlig pensionistkort til kollektiv nærtrafik: ordningen virker stort set godt. Det er min opfattelse, at langt de fleste pensionister ikke bryder sig om at benytte den kollektive nærtrafik i den mest belastede myldretid. Det er mit indtryk, at socialdemokratiet overdimensionerer denne sag.

Enkelte af B 111's forslag har allerede regeringens bevågenhed, men som antydnet er midlerne til gennemførelse, helt eller delvis, p.t. ikke til stede. Vi kan som sagt ikke bruge midlerne i den sociale pensionsfond. Disse midler er grundlaget for gennemførelse af delpensionsordningen, som regeringen prioriterer meget højt, og de samme penge kan altså ikke bruges til to forskellige projekter.

[Birgith Mogensen]

Derfor afviser CD beslutningsforslag nr. B 111.

Tinning (VS):

Der er vel egentlig to sider ved det foreliggende beslutningsforslag: dels 6 forskellige forslag til forbedring af pensionisternes vilkår, som koster mere eller mindre, dels spørgsmålet om finansiering af en eventuel realisering af forslagene.

Jeg vil godt starte med finansieringssiden, fordi jeg er lidt træt dels af den megen snak om den sociale pensionsfond, dels af regeringsordførernes bemærkninger om den sociale pensionsfond, det her med, at man ikke kan bruge de samme penge to gange. Realiteten er jo desværre, at formålet med den sociale pensionsfond for længst er blevet tilsidesat.

Tanken med at lave den sociale pensionsfond var, at man skulle have en eller anden slags tillægspension. Vi har adskillige gange forgæves forsøgt at få at vide, hvad tillægspension overhovedet er for en dims. Det er der nemlig ikke nogen i det her land der ved noget om. Men vi fik dog en tidligere socialminister til at sige så meget som, at formuleringen af lovens bestemmelser peger i retning af en ordning, hvor tillægspensionen ydes med ensartede beløb til alle pensionister. Og det er der jo ikke tale om, hverken når vi snakker delpension, eller når vi snakker nogle af de forslag, der ligger her fra socialdemokratiet, eller når vi snakker alle mulige andre forslag, hvor man allerede har vedtaget at bruge pengene fra den sociale pensionsfond. Der var forbedring af varmhjælpen, og der var boligydelsen, osv. Jeg mener, at hele den dér diskussion om den sociale pensionsfond og så finansieringen af forbedringen af pensionisternes situation skal skilles. Det vil også gavne socialdemokratiet i høj grad.

Jeg vil godt ganske kort – der er jo ingen grund til ligefrem at vade rundt i det, men sådan et par skridt synes jeg dog at der er grund til at tage – minde om, at der jo altså var engang, nemlig i 1981, hvor man vedtog, at den tredje fase af udbetalinger fra den sociale pensionsfond fuldstændigt skulle ophæves, og hvor man vedtog, at den anden fase ikke skulle komme i 1982, som man egentlig havde planlagt, men spredes ud over

1982–1985. Det var dengang, man også sagde, at man stoppede indbetalingerne til fonden, og det gjorde man på den måde, at man fortsatte indbetalingerne, men bare i statskassen, og det var socialdemokraterne jo som bekendt med til.

Så vil jeg også godt minde om hr. Erik B. Smiths ordførerindlæg den 15. oktober 1985 under førstebehandlingen af regeringens forslag om delpension. Da sagde hr. Erik B. Smith – jeg citerer fra sp. 692:

»Vi mener, at den sociale pensionsfonds midler, de, der er tilbage, rettelig tilhører dem, der er alderspensionister. Og hvis man ikke vil give disse midler til dem, så synes jeg, man skal sige det.«

Det vil man ikke, hvis man læser socialdemokratiets forslag, eller rettere: det vil man godt, men man vil også give dem til alle mulige andre, som ikke er alderspensionister. Og jeg tror, at det er klogt at sige: ja men i spørgsmålet om den sociale pensionsfond er der blevet snydt og bedraget, så vandet driver, over for landets pensionister. De, der har gjort det, siger det selvfølgelig, når de bliver tvunget til det. Herinde lader man som ingenting, men realiteten er, at man udstedte løfte på løfte, og at man løb fra stort set dem alle sammen. Sådan er det, og skulle der rettes op på den sag, så skulle vi gå mange år tilbage, faktisk tilbage til den oprindelige beslutning, og så sige: nu starter vi forfra, og så giver vi pensionisterne den tillægspension, vi stillede dem i udsigt i 1970.

Sådan bliver det selvfølgelig ikke, før VS bliver regeringsparti, måske – og det varer jo nok nogle år. Indtil da synes jeg vi skal nøjes med at diskutere, om de forslag, som foreligger her fra socialdemokratiet, er gode. Så gennemfører vi dem selvfølgelig. Og så er jeg ret ligeglad med, om det radikale venstre og regeringspartierne sidder og fedter med at bruge de her penge fra fonden til denne her delpension, som heller ikke har noget med fondens formål at gøre.

Om de konkrete forslag, der foreligger fra socialdemokratiet, vil jeg sige, at vi er enige i dem alle. Jeg vil ikke gå ind i en detaljeret diskussion af, om man muligvis kunne have fundet et punkt 7, hvor vi kunne have taget fat om et mere centralt problem end de 6, man nu har taget fat på. Det mener jeg nu ville være det rene småtteri.

[Tinning]

Jeg vil godt takke fru Birthe Hansen, fordi hun mindede om, at der var engang – og det er jo altså ikke ret mange måneder siden – hvor socialdemokratiet havde mulighed for at afsætte nogle midler eller i det mindste vise vilje til at afsætte nogle midler til forbedring af situationen for pensionisterne, nemlig da der var de her ændringsforslag til finansloven fra SF. Dengang stemte socialdemokraterne ikke for. Jeg synes, det er nogle gode forslag, socialdemokraterne her er kommet med, men jeg synes samtidig, det er trist, at de kommer i denne meget poppede indpakning, ikke sandt? Først stemmer man imod nogle forslag fra SF, så gør man ikke noget, mens delpensionen er til behandling, og når det så er helt klart, at nu er pengene fra den sociale pensionsfond politisk-parlamentarisk – som det hedder i socialdemokratisk sprog – fastlagt til delpensionsformål, kommer man og siger: nu vil vi godt have brugt pengene til det her. Det virker ærligt talt en smule poppet og en smule useriøst. Ikke desto mindre støtter vi selvfølgelig forslagene; vi vil gøre et alvorligt stykke arbejde for at få dem gennemført.

Vi vil også godt være med til, selv om det skulle vise sig at koste penge, i det mindste at få gjort noget ved det her med pensionistkortene. Dér sporede jeg en ansats til et flertal, og dér må vi så måske i første omgang koncentrere indsatsen.

Men som sagt: fuld støtte.

Ove Jensen (FP):

Efter fremskridtspartiets opfattelse får pensionisterne en alt for lav pension. Derfor har vi også flere gange fremsat forslag om, at pensionerne skal forhøjes med så stort et beløb, at pensionisterne fremover kan leve anstændigt og få en rimelig tilværelse. Hver gang vi har fremsat et sådant forslag, har samtlige partier stemt imod, også hr. Taanquists parti, som sagde ja til, at pensionisterne fik en for lav pension. Socialdemokratiet har også hver eneste gang stemt imod dette forslag.

Hr. Taanquist var også inde på det dér med skatterne, at hvis man forhøjer et eller andet ekstra tillæg, så tager skatten 100 pct. Fremskridtspartiet har også utallige gange fremsat forslag om, at den skattefrie bundgrænse skal være så høj, at pensionister og

andre med en lav indkomst ikke skal betale skat af den lave indkomst, hvad der jo i sig selv er helt tåbeligt at de skal.

Det forslag, der ligger her, er efter fremskridtspartiets opfattelse ikke et særlig godt forslag. Det forbedrer selvfølgelig pensionisternes vilkår, det indrømmer jeg, men vi fandt det mere naturligt at forhøje pensionen i stedet for alle de narrestreger, man er kommet med her. Men jeg vil ikke afvise, at fremskridtspartiet til sidst vil stemme for forslaget, for hvis vi ikke kan få det, som vi ønsker, altså en forhøjet pension, ja, så må vi jo tage det, vi kan få. Det er ikke mig, som i det daglige er ordfører for det her, det er fru Pia Kjærsgaard, men jeg vil ikke afvise, at vi vil slutte med at stemme ja til forslaget her.

Jeg vil godt sige til den nye socialminister, at nu har CD lidt nederlag på alle sine mærkesager i regeringen: at det skulle være billigere at bo, at det skulle være billigere at køre bil osv. Begge dele er blevet dyrere. Det var måske en opgave her for socialministeren at gå over i historien som en minister, der ville gøre noget for pensionisterne. Det er jo sådan, at regeringen nu gennem en brandskatning – man har forhøjet beskatningen hvert eneste år – har, det må jo indrømmes, fået lidt mere styr på statsfinanserne. Derfor kunne det vel ikke ødelægge det hele, hvis man gav pensionisterne en bedre pension. Det var måske en god idé for socialministeren simpelt hen at få udarbejdet et forslag om højere folkepension til alle og få det vedtaget i regeringen. Det ville vel også være rimeligt, når CD ikke er kommet igennem med nogen af sine andre synspunkter. Hvis der kommer et sådant forslag om højere folkepension til alle fra socialministeren, vil fremskridtspartiet i hvert fald stemme for et sådant forslag. Vi vil måske også stemme for det forslag her, hvis ikke der kommer noget, der er bedre.

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg må da naturligvis halvkvalt af tårer takke hr. Ove Jensen for den rørende omsorg, han drager for mit parti. Jeg kender altså – som vi blev enige om på de billige rækker hernede – faktisk ingen socialminister, der ikke har villet gøre noget for pensionisterne. Jeg kan ikke nævne en eneste forgænger, der ikke har villet gøre noget for pensionisterne. Jeg kan ikke love, at der fra

[Socialministeren]

regeringens side kommer et forslag om et stort, generelt løft i pensioner og sådan noget, og det burde hr. Ove Jensen egentlig vide. Det er ikke fair at forlange det på et tidspunkt, hvor der trods alt stadig væk er økonomiske problemer tilbage, endskønt, som hr. Ove Jensen dog indrømmede, det faktisk har hjulpet temmelig meget på kasseunderskuddet, som nu tegner til at blive et overskud.

Der kan måske i de år, der kommer, blive mulighed for forbedringer på nogle områder. Det håber jeg naturligvis meget, det vil enhver socialminister håbe meget, og det tror jeg at regeringen vil arbejde meget på at finde. Men der bliver i hvert fald ikke givet noget tilsagn om et stort, generelt løft til pensionisterne, og jeg gad se den ansvarlige regering og det folketingsflertal, der kunne mobilisere sig selv til at foreslå sådan noget. Det har socialdemokratiet ikke engang foreslået som opposition, for man ved godt, at det kan man ikke i denne situation.

Erik B. Smith (S):

Jeg vil gerne starte med at takke ordførerne for i alt fald periodevis positiv behandling af de enkelte punkter. Det kan jo allerede nu konstateres, medmindre det radikale venstre i denne sag bliver talt på andre tanker, at der er flertal for, at vi får ændret den binding, der ligger i de særlige pensionistkort til den kollektive trafik. Jeg tror såmænd ikke, det bliver særlig dyrt, for det er ikke nogen undskyldning, når det står i bemærkningerne, at ingen jo frivilligt indlader sig i en københavnsk bus i myldretiden, man skal faktisk have en god grund. Vi forudsætter, at de fleste pensionister har en god grund til ikke at gøre det, og det skal nok også vise sig, at de holder sig langt væk, hvis der er mulighed for det.

Jeg vil gerne sige generelt om modtagelsen, at det kan forekomme noget overraskende, når f.eks. hr. Ikast har den opfattelse, at der ikke er sammenhæng fra forslaget her til en overordnet politik på området. Sagen er jo den, at de to værste samspilsproblemer for pensionisterne er pensionstillæggets indtægtsregulering – som hr. Ikast var inde på, og som socialministeren og en række af de andre ordførere har været inde på – og betalingen for hjemmehjælp. Alle politiske signaler

ved alle større møder på området går ud på, at alle politiske partier siger: vi skal have løst samspilsproblemerne; og når vi skal have løst dem, så er det, fordi vi kender dem nu.

Vi har faktisk to betænkninger, der klarlægger samspilsproblemerne; vi behøver ikke at afvente flere undersøgelser. Og det er relativt billigt, fordi man som sagt højst kan komme til at betale seks timers hjemmehjælp om ugen, når det drejer sig om varig hjemmehjælp. Jeg kunne måske som fru Birthe Hansen sige, at det kan være, at det oven i købet bliver endnu billigere, fordi det ikke engang er sikkert, at kommunerne har råd til at anvise den nødvendige varige hjemmehjælp. Men det er jo en anden sag, som vi selvfølgelig i fællesskab med andre partier af samme holdning vil følge ganske nøje.

Vurderingen af ferieydelsen var jo lidt forskellig: socialministeren mente, at det var bedre med en generel ydelse, og hr. Ikast sagde, at det var en generel ydelse, og så må man jo vurdere det, som man vil. Det er faktisk en generel ydelse, som betyder et almindeligt løft i pensionen, men som bare kommer til udbetaling på et bestemt tidspunkt. Det er jo ikke noget, vi har fundet på, fordi vi mener, at vi skal være særlig formynderiske; vi har faktisk taget det fra pensionistorganisationernes kongresser. Hvis det er noget, pensionistorganisationerne ønsker, hvorfor skulle vi så ikke, når vi i øvrigt synes, de bør have et løft, fremsætte det forslag? Vi håber da, at det er noget, man interesserer sig for.

Pleje- og bistandstillægget fik positive ord med på vejen fra de fleste af ordførerne, ikke mindst fra socialministeren, og det glæder os meget. Man kan jo give det som personligt tillæg, men når der nu i loven står, at personligt tillæg gives til vanskeligt stillede pensionister, og man anlægger en økonomisk betragtning – og det gør langt de fleste kommuner – så er det klart, at vi vil få situationer, hvor personer ville være åbenbart berettigede til tillæg, men hvor man ikke giver dem det, fordi man anlægger en restriktiv økonomisk betragtning. Det synes vi er noget af det, som vi bør undersøge under udvalgsarbejdet, for er der den åbenhed, som kom til udtryk både hos ministeren og hos ordførerne, så er der sikkert også mulighed for, at

[Erik B. Smith]

vi kan komme videre ad den vej og skabe en sådan hjemmel for kommunerne.

Om finansieringen kan der siges meget, og hr. Tinning har som sædvanlig prisen for, hvad der skal siges på området, når han kan få lov til at udfolde sig heroppe, og det skal jeg såmænd ikke kommentere yderligere. Vi har altså prioriteret anderledes end regeringspartierne og de radikale. Vi mener ikke, at det er delpensionen, som skal bruge de penge, der er tilbage; vi mener i øvrigt heller ikke, at den vil være i stand til at bruge pengene, men det siger regeringen jo at den vil, og så må man jo i alt fald indtil videre regne med det. Vores forslag er derfor også udtryk for, at vi mener, denne gruppe her bør have et løft i den retning, som vi har foreslået.

Jeg kan afslutningsvis konkludere, at en del af vores forslag ser ud til at kunne gennemføres og få almindelig politisk tilslutning under udvalgsarbejdet.

Jeg vil da også gerne herfra sige, at vi er dødtrætte af de radikales idelige bemærkninger om store socialdemokratiske kommuner, som er ude af stand til at føre en forsvarlig socialpolitik og ikke bruger deres rådighedsbeløb til personlige tillæg. Når det radikale venstre ikke finder det uejligheden værd at stille spørgsmålene i udvalget, så vil vi i socialdemokratiet stille det spørgsmål: hvad er det for store socialdemokratiske kommuner, der ikke er i stand til at bruge deres rådighedsbeløb? De største kommuner er jo Københavns kommune, Ålborg, Århus, Odense osv.; vi kan jo spørge direkte på navn. Det kan også være, de radikale vil hjælpe os, så vi kan slippe for den slags bemærkninger fremover.

Men tak for modtagelsen! Det ser ud, som om nogle vilkår for pensionisterne vil blive bedre fremover. Tak!

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) be-

handling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om en realrenteafgift af visse pensionskapitaler m.v. og lov om skattemæssig behandling af gevinst og tab på fordringer og gæld. (Skibskreditfondens indeksobligationer). (Lovforslag nr. L 187).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Miljø- og planlægningsudvalget (1/4 86):

Udtræder: Pelle Voigt (SF)

Ny stedf.: Gade (SF)

Kommunaludvalget (1/4 86):

Udtræder: Søvnal (SF)

Ny stedf.: Birthe Hansen (SF)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 3. april 1986, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.00